

KCK'nun Siyasallaşma ve Legal Siyaset Üzerindeki Etkisi ^a

 EMİN GÜNEŞ ^b

Geliş Tarihi: 05.11.2019 | Kabul Tarihi: 25.12.2019

Öz: Bu çalışmada son günlerde yeniden gündem olan “Kürdistan Halklar Topluluğu (KCK)”, siyasallaşma faaliyetleri kapsamında ele alınmıştır. Bu çalışma, adli süreci akademik anlamda ele alınıp incelendiği için önem arz etmektedir ki bu süreç hem iddianameler hem de örgütün kendi kaynakları üzerinden incelenmiştir. KCK, üzerinde çok tartışılan bir konu olmakla beraber organik anlamda oldukça karmaşık bir yapıya sahip olup, özgün örgütlenme olarak Türkiye özelinde PKK'yı silahlı yapı olarak içerisinde barındırmaktadır. Nihai amacı Türkiye-İrak-Suriye-İran topraklarında “Bağımsız Birleşik Kürdistan” olan KCK, PKK'nın evrilerek gelişen hali olarak şiddeti politik araç olarak kullanarak siyaset mühendisliği yapmaktadır. Bu çalışmada KCK'nun siyasallaşmaya bakış açısı ve siyasal faaliyetler üzerindeki etkisi KCK'nın kendi literatürü ve KCK'ya yönelik yapılan operasyonlar sonucunda düzenlenen iddianameler üzerinden ele alınmıştır. Makalede yer alan her alt başlıkla ilgili olarak iddianamelerde birçok somut olay yer almasına rağmen makalenin hacmi göz önüne alındığında örnek kabilinden bir kaç olay ile yetinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: KCK, siyasallaşma, legal siyaset, KCK'nun siyasallaşma yaklaşımı, KCK vesayeti.

^a Bu çalışma *Terör Örgütü Olarak PKK'nın Siyasallaşmasında KCK'nın Rolü* başlıklı doktora çalışmasından türetilmiştir.

^b Hukuk Müşaviri, Serbest Hukukçu
dr.emingunes@gmail.com

The Effect of KCK on Politization and Legal Politics

Abstract: In this study, the “Kurdistan Peoples Community (KCK)” which has recently come to the agenda, has been dealt with in the context of politicization activities. KCK is a highly debated topic. As an organic organization, it has a very complex structure that includes PKK as an armed structure. The ultimate aim of KCK is establishing an independent united Kurdistan territory of Turkey, Iran, Iraq, Syria. This organization, which has become a KCK as a result of its historical evolution, wants to do political engineering. In this study, KCK's view of politicization and politicization activities are discussed. KCK's own publications and indictments were mainly used as sources. There are many examples in the indictments related to each title in the article but in terms of limitation, only a few examples are mentioned.

Keywords: KCK, politicization, legal politics, KCK's approach to politicization, KCK's tutelage.

Giriş

Terör, terörizm ve terör örgütleriyle mücadelede atılması gereken adımlar, terör örgütlerinin değişik form ve motiflerine (İŞİD, PKK/KCK, Boko Haram) rağmen, dünyanın ve Türkiye'nin gündemini uzun süre daha meşgul edecektir. Türkiye özelinde ise PKK/KCK gerek yapısal gerekse siyasal evrim açısından üzerinde önemle durulması gereken terörist organizasyonlardır. PKK'nın evrimsel dönüşümü ile varlık kazanan ve KCK operasyonları ile gündeme gelen bu yapının, organik mahiyeti ve faaliyetleri konusunda hem akademide hem de entelektüel camiada ciddi anlamda kafa karışıklığı söz konusudur. Entelektüel camiada kimi yazarlar tarafından "salt fikirsel bir özgürlükçülük hareketi" olarak tanımlanan KCK, kimi yazarlarca da "demokrasi kılıfında terör" ve benzeri tanımlamalara tabi tutulmuştur (Güneş, 2018, s. 2). Sonuç olarak organik anlamda KCK; Türkiye-Irak-İran-Suriye'de örgütlenen ve Türkiye özelinde "demokratik özgün örgüt" olarak PKK'yı da kapsayan, kendi içerisinde "yasama-yürütme-yargı" yapılanmalarını öngören çatı örgütlenmedir.

Bu çalışmanın odak noktasını; Türkiye özelinde, 2009 yılından itibaren dönem dönem adli ve sosyolojik yönleriyle kendinden bahsettiren KCK yapılanmasının legal siyaset üzerindeki etkilerinin somut olaylar üzerinden incelenmesi oluşturmaktadır. KCK yapılanmasının organik mahiyeti ayrı bir çalışma konusu olduğundan, bu makalede örgütsel anlamda KCK yapılanmasına değinilmeden, örgütlerin siyasallaşma nedenleri üzerinde kısaca durulduktan sonra PKK'nın çatı örgütlenmesi olan KCK'nın, siyasallaşma sürecinde nasıl araçsallaştırıldığı üzerinde durulmuştur. Veri toplama tekniği bakımından literatüre dayalı analizler yapılan bu çalışmada olabildiğince birincil kaynaklara ulaşılmak suretiyle örgütün siyasallaşmasında KCK'nın rolü incelenmiştir. KCK operasyonları her ne kadar yapılma şekilleri ya da zamanlamaları bakımından eleştiriler alan operasyonlar olsalar dahi makalenin kapsamı bakımından madalyonun o yüzüne değinilmeden; konu,

KCK'nın demokratik siyaset üzerindeki vesayeti çerçevesinde ele alınmıştır. Birinci bölümde siyasallaşma kavramı ve terör örgütü PKK'nın siyasallaşma süreci ele alınmış, ikinci bölümde ise somut olaylar üzerinden KCK'nın siyasallaşma perspektifi incelenmiştir. Sonuç bölümünde ise bu bağlamda çözüm önerileri sunulmuştur.

1. Siyasallaşma Kavramı ve PKK/KCK'nın Siyasallaşma Yaklaşımı

Politik sosyalleşme şeklinde betimlenebilecek olan siyasallaşma kavramı Easton ve Denis (1980, s.65) tarafından bireylerin birincil etkileşim alanları dışındaki bir otoriteyi kabul etmeleri şeklinde tanımlanmıştır. Putnam (1988, s. 445; akt. Güneş, 2018, s. 9) ise bu kavramı "bir grubun veya toplumun belirli bir anlaşmazlık veya memnuniyetsizlikten doğan politikaya veya diplomasiye yönelimi" olarak betimlemektedir. Putnam, siyasallaşan bir konuya halkın ilgisinin arttığını; siyasallaşan bir konu hakkında halkın toplumsal konumlanmasında, çıkarların ötesinde siyasal düşünce tarzının ve siyasi görüşün daha etkili olduğunu iddia etmektedir (Putnam, 1988, s. 445). Bu bağlamda siyasallaşma kavramı kitlelerin konumlandırılması ve harekete geçirilmesi bakımından önem arz eden bir araçsal form işlevi görmektedir. PKK/KCK açısından bu kitleliliğin nasıl sağlandığına mercek tutmak, özellikle de 2007 sonrası KCK döneminde, siyasallaşma odağında KCK'nın rolünü ortaya çıkaracaktır.

Şiddeti politik bir araç olarak kullanan terörizm mahiyeti gereği, siyasallaşmayı bir ölçüde bünyesinde ihtiva etmektedir. Bu bağlamda terör örgütleri bakımından siyasallaşma iki ana çerçevede ele alınmaktadır. Birincisi, legal siyasi örgütlenmelerdir. Siyasallaşmanın ikinci boyutu ise toplumsal tabanda istenilen yönde politik davranış geliştirmek suretiyle siyasi sistemi etkilemektir (Güneş, 2018, s.139). PKK/KCK terör örgütü de özellikle KCK'ya evrimi sonrasında gerek legal siyasi yapıları kontrol için paralel örgütlenmeler kurmak suretiyle gerekse de "meclisleşme" faaliyetleri ile toplumsal tabanı etki-

lemek ve belirli politik davranışları geliştirmek amacıyla faaliyetlerde bulunmuştur. Bu bağlamdaki çalışmalar KCK sistematığına ulaşmadan önce 1990'lı yıllarda PKK ile başlamıştır.

1990'lı yılların ilk döneminde PKK artık belirli bir kitleselliğe ulaşmıştır. Özellikle 1991 seçimlerinden sonra HEP-DEP siyasi hareketlerinin Türkiye siyasetinde kendilerini yoğun baskı altında hissetmeleri ve bu parti temsilcilerinin Kürt kimliğini ve sorununu açıktan gündeme getirmeye başlamaları, Kürtlerde toplumsal bir hareketlenmeye ve kitleselleşmeye kapı aralamıştır. Bu anlamda 1992 yılı Nevruz gösterilerinde hem yoğun kitlesellik oluşmuş, hem de sıcak çatışmalar yaşanmıştır. Bu ve benzeri nitelikteki olaylar PKK'nın aradığı kitlesellik için uygun bir tetikleyici travma olarak görülmüştür (Aslan, 2010). Diğer taraftan 1990'lı yıllarda PKK'nın, 2007 sonrasında ise KCK'nın siyasal alanda kendisini en yoğun şekilde hissettirdiği, kamuoyunda ve politik düzlemde tartışıldığı, nihai veya dönemsel amaç ve hedeflerini açıkça dile getirdiği süreçler, PKK ve halefi olan KCK ile yapılan görüşme süreçleridir.

1993 yılındaki gayri resmi görüşmeler aslında PKK'nın siyasallaşmasına; örgütün, devletin ve siyasetin yaklaşımını ortaya koyan bir turnusol işlevi de görmüştür. Kamuoyunda uzun yıllar devam edecek olan "PKK'nın siyasallaşması" tartışmalarının temelindeki paradigma farkı bu örnek olaydaki farklılıklar üzerinden açıklanabilir. Bu bağlamda PKK'nın siyasallaşmasına pozitif, negatif ve şartlı yaklaşımın 1993 örneğinde de öne çıkan bir vakıa olduğu ifade edilebilir. Bu yaklaşımda PKK dışındaki aktörlerin bakış açıları ifade edilmektedir. Bununla birlikte, PKK'nın kendi iç dinamikleri bağlamında siyasallaşmaya yaklaşımında da benzer şekilde üç farklı bakış açısı olduğu görülmektedir. Özellikle bu durum Öcalan'ın 1999'da yakalanmasıyla yoğun şekilde gündeme gelen siyasallaşma tartışmaları sürecinde ortaya çıkmıştır. PKK içerisinde bir grup, silahların devrinin geçtiğini, siyasi alana geçiş yapılması gerektiğini düşünmekte ve siyasallaşmaya pozitif yaklaşmaktadır. Diğer bir grup ise, siyasallaşmanın PKK açısından sadece bir araç olması ge-

rektiğini, silahlı birimin mutlak kontrolü altında olmasını ve ancak bu kapsamda kullanılabileceğini ya da siyasal yapının mutlak PKK kontrolünde olması gerektiğini düşünerek negatif yaklaşım sergilemektedir. Üçüncü bir grup ise, siyasallaşmaya geçiş yapılmasını ancak PKK'nın temel değerlerinin ve politik ajandasının korunması ve tüm birimlerin buna bağlı hareket etmesi şartını öne sürmekte, devletin Kürt sorunu konusunda adım atmaması durumunda silahlı mücadelenin devreye gireceğini belirtmektedirler (KADEK, 2002; KADEK, 2003, s. 153). Örgüt her üç yaklaşımda da siyasallaşmayı ajandasında tutmakta, ancak farklı perspektiflerle ele almaktadır. Ancak ağır basan yaklaşım ise Sabri Ok'un öne çıkarttığı "Siyasallaşma + PKK bilinçlenmesi zorunluluğu" yaklaşımıdır (Ok, 1995, s. 87). PKK'daki bu farklı yaklaşımlar örgütsel otorite ve Öcalan merkezli paradigmlar sebebiyle zaman zaman değişkenlik arz etmekle birlikte, konjonktüre bağlı olarak pragmatist bir politika ekseninde ele alınmaktadır. Öcalan 1999'da yakalandıktan sonra kısa vadede siyasallaşmaya pozitif yaklaşırken, 2003 sonrasında şartlı yaklaşıma geçiş yapmıştır. Örgüt kadrolarına yönelik açıklamalarında ise negatif yaklaşım benimsediği ve siyasilerin kontrol altında tutulması yöntemini benimsediği görülmüştür.

PKK'nın iç yapısında siyasallaşmaya yaklaşım konusunda özellikle Osman Öcalan ve Nizamettin Taş gibi isimler 2004 yılındaki örgüt kongresi öncesinde, silahlı mücadele devrinin bittiğini, siyasi mücadeleye geçiş yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir (Öcalan, 2012, s. 47). Ancak örgütün "şahin kanat" olarak nitelendirilen Cemil Bayık, Mustafa Karasu, Ali Haydar Kaytan, Murat Karayılan ve Duran Kalkan gibi isimleri ise silahlı mücadeleye yeniden başlama kararlılığını ortaya koyup, mutlak siyasallaşmayı ve silahı bırakmayı kesinlikle reddetmişlerdir. Bu ikinci gruba 2004 Kongresinde destek veren Öcalan 1 Haziran Atılımı-yeniden silahlı eylemlere geçiş sürecini başlatmıştır (Öcalan, 2012, s. 47). Bu süreçte örgütte siyasallaşmaya yaklaşım konusunda üç bakış açısı ortaya çıkmıştır. Osman

Öcalan ve Nizamettin Taş gibi isimler siyasallaşmayı pozitif yaklaşımla, Bayık, Kalkan, Karayılan gibi isimler negatif, Abdullah Öcalan ise şartlı yaklaşım sergilemiştir (Güller, 2011, s. 63). PKK'daki bu ayrı görüşlerin temelinde Kandil'deki iktidar mücadelesinin önemli bir etkisi bulunmaktadır. Öcalan ise silahlı mücadeleyi savunan ekibi tamamen karşısına alması durumunda örgüt üzerinde kontrolünü kaybetme riski sebebiyle, böylesi bir adım atmamış, kendisini çatışma yönetiminin arabulucusu rolünde tutmaya yönelmiştir. Bu durum doğrudan doğruya Öcalan'ın dengeli ve şartlı yaklaşım sergilemesini sağlamıştır.

Şekil 1: Örgüt İçi Unsurlar Bakımından PKK'nın Siyasallaşmasına Bakış Açısı

Öcalan her ne kadar şartlı yaklaşımı benimsiyor gibi gözüktüğüne dahi Demokratik Açılım ve Çözüm Süreçlerinde, Murat Karayılan'ın KCK "Yürütme Konseyi Başkanı" sıfatıyla Hasan Cemal ile yaptığı röportajda KCK'nın silahlı yapı kontrolünde bir siyasallaşmadan yana tavır sergilediği açıkça görülmektedir. Karayılan; devlet yetkililerinin doğrudan İmralı ile müzakere etmeleri gerektiğini, mümkün olmaması halinde Kandil ile müzakere sürecinin yürütülmesi gerektiğini en son çare olarak ise mecliste faaliyet gösteren DTP ile görüşülebileceğini vurgulamaktadır (Cemal ve Karayılan, 2009). Karayılan'ın bu önerisi aslında KCK yönetiminin Kürt Sorununun siyasi çözümünde

legal siyasi partinin konumunu ortaya koyarken, siyasallaşma konusunda KCK'nın yaklaşımını da yansıtmaktadır. Çözümü siyasi olan bir konuda en önemli Kürt siyasi hareketi olan ve legal alanda faaliyet yürüten DTP görüşmelerde “yedeğin yedeği” pozisyonunda tutulmaktadır. KCK yönetimi önceliği KCK Genel Başkanı olarak Öcalan'a bırakmakta, burada Devlet-Öcalan görüşmesinin mümkün olmaması durumunda adresin Kandil yani KCK olduğu ifade edilmektedir. Eğer Kandil'de yapılan görüşme kabul görmez ise siyasi partiye gidilmesini teklif etmektedir. Siyasi parti ve legal siyasi aktörlerin ön planda olmadığı bir siyasallaşma formu tercih edilmektedir.

Kürt sorununun siyasi alanda konuşulmasında legal alanda siyaset yapan isimlerin ülke kamuoyunda ön plana çıkmaları ve dikkat çekmeleri KCK ve Öcalan açısından kontrol edilebilirlik aşamasını geçmeleri durumunda ciddi bir sorun olarak görülmektedir. Nitekim açılım sürecinde Osman Baydemir'in örgüt çizgisinin dışında adımlar atması ve özgün yaklaşımlar sergilemesi kısa sürede KCK tarafından önemli bir sorun olarak görülmüş ve “KCK Halk Mahkemesi” tarafından yargılanmıştır. Osman Baydemir'i yargılayan ise Diyarbakır Belediyesinde taşeron işçi statüsünde çalışan bir görevlidir. İddia edilen bu yargılamada açık kaynaklara yansıyan hususlarda Osman Baydemir'in örgüt çizgisinde hareket etmediği belirtilmekte ve bu sebeple hakkında KCK tarafından dosya oluşturulduğu vurgulanmaktadır (Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı, 2009, s. 143; İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 2012, s. 1084). KCK ve legal Kürt siyasi partisi temsilcileri arasındaki bu ilişki açmazı, Kürt hareketinin siyasallaşmasının en büyük handikabını oluşturmaktadır.

KCK, 2007 sonrası yaşanan tüm çözüm süreçlerinde süreci baltalamak suretiyle şiddet ekseninde bir siyasallaşma eğilimi sergileyerek HDP-BDP'nin siyasal alandaki kabiliyetini kısıtlama yolunu tercih etmiştir. “Hendek siyaseti, öz yönetim ve savunma” anlayışı ile şiddeti politik alanın şekillenmesinde bir enstrüman olarak kullanarak çözüm süreçlerini sekteye uğratan

KCK karşısında, HDP-BDP'nin aktif ve bağımsız bir tutum sergileyememesi Kürt siyasetinin geleceğini, KCK'nın siyasallaşma anlayışına teslim etmiştir. Yukarıda genel perspektifi çizilen bu siyasallaşma anlayışı, ikinci bölümde örnek olaylar üzerinden daha detaylı ele alınacaktır.

2. Somut Olaylar Üzerinden KCK-Siyasallaşma Analizi

KCK'nın siyasal sistem üzerinde oluşturduğu etkiyi özellikle 2007 yılı sonrasında kurulan ve kendisini Kürt siyasal hareketinin temsilcisi olarak gören siyasi partiler (DTP, BDP, HDP, DBP) üzerinde görmek mümkündür. Bu partiler siyasi arenada KCK'nın belirlediği ana politika ekseninde faaliyet göstermişlerdir. KCK, Kürt siyasal hareketi üzerinde zaman zaman doğrudan kimi zaman ise dolaylı kanalları kullanmak suretiyle etki oluşturmuştur. Bu önermenin doğrulanabilmesi açısından KCK'nın siyasal sistem üzerindeki somut faaliyetlerini ortaya çıkartmak önem arz etmektedir. KCK'nın bu somut müdahale alanlarını altı alt başlık altında incelemek mümkündür.

2.1. Özeleştir ve Yargılama Sistemi

2011 yılında ulusal basının gündemini meşgul eden önemli siyasi hadiselerden birisi de HDP, BDP gibi siyasi partilerin seçilmiş üyeleri ve yerel yöneticilerinin KCK mahkemelerinde sorgulanmaları ve yargılanmalarıdır. KCK, bir anlamda seçilmiş legal yöneticileri çevrelemekte, baskı altına almakta ve kendi politik ajandası dışına çıkmalarını engellemeye çalışmaktadır. Diyarbakır Büyükşehir Belediye eski Başkanı Osman Baydemir'in, KCK yargı sistemi içerisinde hakim-savcı statüsüne sahip olan iki belediye işçisi tarafından "sorgulanması ve yargılanması" hadisesi ulusal basına ve adli tahkikat evraklarına yansımıştır (DHA, 2012). Baydemir'in sorgulanma nedeni ise KCK kontrolünde sürdürülen "Öcalan İrademdir" kampanyasına aktif destek vermemesidir. Paralel yargılama sistemi KCK içerisindeki yargı erkini oluşturmakla beraber siyasilerin yargılamaların konusu olmalarının Baydemir ile sınırlı olmadığı adli evraklardan açıkça anlaşılmaktadır (İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 2012, s. 566).

KCK yargılamaları, KCK'nun sadece yerel siyasileri değil aynı zamanda genel siyasi arenada faaliyet gösteren siyasileri de bu yargılamaların konusu ettiğini göstermiştir (SDE, 2011, s. 29). KCK özeleştirisi ve yargılama sistemini sadece Kürt siyasal hareketi çizgisindeki partilere karşı yürütmemiştir. Benzer şekilde AK Parti ve HÜDA-PAR'ın yerel yöneticilerine karşı eylemlerde bulunulmuştur. AK Parti Beytüşşebap Gençlik Kolları Başkanı 2016 yılında KCK yargı sistemi içerisinde alınan bir karar ile öldürülmüştür (İLKHA, 2016). Benzer şekilde AK Parti Tunceli il yönetiminde yer alan bir şahıs, KCK tarafından AK Parti'den istifa yönünde uyarılmış sonrasında ise kaçırılarak yargılanmıştır (Timetürk, 2008). HÜDA-PAR Dicle İlçe Başkanının da benzer bir muameleye tabi tutulduğu ulusal basına yansımıştır (CNNTurk, 2014).

KCK bu "yargılama" faaliyetleriyle finans geliri elde etmenin yanı sıra Kürt siyasal hareketi üzerinde vesayeti arzulamaktadır. Sözde yargılamalar, siyasal alanda etkilerini göstermekle beraber toplumsal alanda da korku ve otoriteye itaat duygusu oluşturma potansiyeline haiz hadiselerdir. Toplumunu temsil eden yahut seçilmiş isimlerin bu şekilde paralel yargılama konusu edilmesinin toplumsal etkileri de aşikardır (Güneş, 2018, s. 295).

2.2. Siyaset Mühendisliği

Kürt siyasetinin, Öcalan ve KCK ekseninde sürdürülmesi KCK açısından hayati öneme haizdir. Bu bağlamda yerel-genel seçimler öncesinde Öcalan'a adaylar ile ilgili olarak KCK'nun görüşünün aktarıldığı ve aday olacakların onayının alındığı bilinmektedir (Öcalan, 2015, s.349). Aday belirleme işleminden bir adım öteye gitmek suretiyle, siyasi partilerin isimlerinin dahi KCK yönetimince konulduğu ve hatta Barış ve Demokrasi Partisinin kuruluş sürecinde isminin KCK üst düzey yöneticisi olan Sabri Ok tarafından belirlendiği adli makamlarca tespit edilmiştir (Özcan, 2012, s.119).

KCK siyasallaşma faaliyetleri ile siyaset üzerinde sadece bir vesayet sistemi kurmamakta aynı zamanda siyasal sistem

üzerindeki “baskıyı ve kontrolü belirli bir politik ajanda kapsamında” icra etmektedir (Güneş, 2018, s. 305). KCK'nın, BDP'ye seçimler ve genel siyasi çizgiyle ilgili olarak emir ve talimatlar gönderdiği, KCK'nın izni ve bilgisi olmadan milletvekili aday adaylarının bölgelerinin değiştiren siyasi parti yetkililerinin KCK tarafından sorgulanmaları, BDP eş başkanlarına KCK üyesi “basın danışmanlarının” atanması bu durumun somut örnekleridir. Basın danışmanlarının doğrudan KCK merkezi ile iletişime geçmeleri ve talimatları aktaran bir köprü vazifesi görmeleri siyasi mühendisliğin derinliğinin göstergesidir (Özcan, 2012, s.101-102). Açılım sürecinde Osman Baydemir'in KCK'nın silah bırakması gerektiği ve çözümün ancak müzakere ve diyalog ile sağlanabileceği açıklaması üzerine, Öcalan ve KCK yönetimince ağır eleştirilere tabi tutulmuştur. Bu eleştiri ve hakaretlerin boyutu şahsi olmaktan öte parti-KCK-İmralı eksenindeki hiyerarşiyi de ortaya koyması bakımından önemlidir. Bir anlamda Baydemir üzerinden tüm siyasilere mesaj gönderilmiştir. Zira bu açıklamalar sonrasında Baydemir'e eş başkan atanmış “KCK sistematığı içerisinde çevreleme politikası” uygulanmıştır (Güneş, 2018, s.308-309).

2.3. Aday Belirleme Süreci

KCK, siyasal sistem üzerindeki otoritesini korumak ve kaybetmemek adına, seçime girecek adayların belirlenmesi stratejisini izlemiştir. KCK'ya yönelik 2009 ve 2012 tarihinde Diyarbakır ve İstanbul'da gerçekleştirilen operasyonlar sonrasında düzenlenen iddianameler incelendiğinde KCK Türkiye Meclisi sorumlusu Sabri Ok'un onayı alınmadan aday gösterme işleminin başlamadığı, Ok'un onay vermediği isimlerin liste dışı bırakıldığı ortaya konulmuştur. Diğer taraftan genel seçimlerde aday gösterilecek kişilerin listesinin önceden Kandil'e gönderildiği ve onayın alındığı, adaylık konusunda önemli olan hususun ise “önderliğe bağlılık” olarak görüldüğü ifade edilmektedir (Güneş, 2018, s. 297-298).

Benzer şekilde BDP'nin kazandığı belediye başkanlıklarına, başkan yardımcılarının KCK Türkiye Meclisi sorumluları tara-

fından belirlenen kişilerin atandığı, belirli nedenlerden ötürü istenmeyen seçilmişlerin ise KCK Türkiye Meclisi kararı ile görevi bırakmalarının sağlandığı da iddianamelerde dikkat çekilen hususlardandır (Özcan, 2012, s.111-121).

2.4. Genel Siyasi Perspektifin Belirlenmesi

KCK, siyasi arenada adayların belirlenmesi ile yetinmeyip, adayların hareket tarzını da belirlemiştir. “Öcalan İrademdir” kampanyasından “Ben de sayın Öcalan” diyorum eylemlerine, bu eylemlerden YSK’nın bazı adayların adaylığını kabul etmemesi üzerine diğer adayların geri çekilmesi kararı almasına kadar genel siyasi perspektif KCK Türkiye Meclisi tarafından belirlenmektedir. Legal siyasi örgütlerin yöneticileri ve üyeleri ise bu politika çerçevesinde hareket etmek durumunda kalmaktadırlar. Aksi halde KCK sistematığı içerisinde yargılanmakta veya öz eleştirileri alınmaktadır. İddianamelerde yer alan birkaç dikkat çekici örnek şu şekilde yer almaktadır. Kışanak ve Demirtaş, İtalya’da düzenlenen Avrupa Konseyi toplantısına katılmayacaklarını açıklamalarına rağmen Sabri Ok’un talimatı ile katılmak zorunda kaldıkları delillendirilmiştir. Benzer şekilde yerel yöneticilerde bazı eylemlere katılmak zorunda bırakılmışlardır. KCK yöneticileri, terörle mücadele kapsamında gerçekleştirilen askeri operasyonların protesto edilmesi için yapılacak oturma eylemlerine belediye başkan ve üyelerinin katılımını zorunlu tutmuştur. KCK, demokratik açılım ve çözüm süreçlerinde de etkin bir aktör olarak siyasi sürecin genel pratiğini belirlemiştir. Demokratik özerklik ilanı ve şehirlerde kurulan “asayiş” birimleri de KCK’nın genel siyaset belirlemesi kapsamında değerlendirilebilecek konulardandır (Güneş, 2018, s. 298).

2.5. KCK Türkiye Sözcüleri ve Gölge Kabine Sistemi

KCK sistematığı içerisinde “sözcülük” kurumu stratejik bir öneme sahiptir. Ulusal basına KCK komiserleri olarak bilinen be BDP’li yöneticiler üzerindeki baskının basına yansımaya neden olan sözcülük kurumunun amacı; Kürt siyasallaşması ve yerel yönetimlerin “KCK dinamikleri, paradigması, politik ve

dönemsel ajandası ekseninde şekillenmesidir". Sözcüler ve sözcülük kurumunun esas amacı; merkez olarak adlandırdıkları Kandil'in iradesinden bağımsız bir siyasallaşma gerçekleştirilmemesi, siyasilerin bağımsız hareket etmemeleri adına bir kontrol mekanizmasının kurulmasıdır (Güneş, 2018, s.225).

KCK sistematığı içerisinde sözcü, hiyerarşik anlamda parti temsilcisinin üstü konumundadır. KCK siyasal sistematığı içerisinde; DTP Diyarbakır il başkanının KCK Diyarbakır sözcüsünden daha aşağı bir pozisyonda olduğu adli evraklara yansımıştır. Siyasal sistem üzerinde gölge kabine etkisi yaratmak amacıyla, KCK içerisinde legal siyasi örgütlerin karşılığı olan yapılar oluşturulmuştur. KCK sistematığı içerisindeki bu yapılar legal siyaset içerisinde karşılıklarını oluşturan yapıların politikalarının belirlenmesinde öncü rolünü oynamaktadırlar. Gölge kabine sistemini oluşturan bu yapılar organik anlamda; siyasi parti gençlik kollarına izafeten KCK Türkiye Gençlik Örgütlenmesi, siyasi parti kadın kollarına izafeten KCK Türkiye Kadın Örgütlenmesi, siyasi parti yerel yönetimler komisyonu karşılığında KCK Türkiye Yerel Yönetimler Komitesi, İl Meclisi yerine ise KCK Türkiye Kent Meclisidir. Sözcüler ise bu yapılar ile legal siyasi karşılıkları arasında köprü vazifesi görmektedirler (Güneş, 2018, s. 298-300).

2.6. Kitlesele Eylem Organizasyonu

KCK'nın halkı kamu ve özel mallara zarar veren eylemlerden, toplumsal yürüyüş organizasyonlarına, açlık grevlerine, kepenk kapatma eylemlerine, güvenlik görevlilerine taş ve sopa fırlatmaya hatta havai fişek atmaya yönelik eylemleri organize ettiği adli evraklardan anlaşılmaktadır. Bu kapsamda KCK eşbaşkanı Cemil Bayık 2012 yılında "yaz boyu direniş" talimatını vermiş ve bu kapsamda legal-illegal tüm yapılar eylemselliğini arttırmışlardır. 2015 yılında başlatılan "Hendek siyaseti" ve bu kapsamda gerçekleştirilen eylemler de doğrudan KCK talimatı ile gerçekleştirilmiştir.

Yukarıda örnek kabilinden ele alınan olayların benzerleri iddianamelerden çoğaltılabilir. Bununla beraber örnek olarak

gösterilen bu olaylar KCK'nın siyasallaşma anlayışının genel perspektifini çizmektedir. Bu bağlamda sonuç bölümünde KCK'nın organik yapısı ve somut faaliyetleri kapsamındaki siyasallaşma çizgisi değerlendirilecektir.

Sonuç

KCK; sözleşmesi ve bu sözleşmeye bağlı yönetmelik ve tüzükleri olan, yasama-yürütme-yargı erkelerini içeren, özgün örgütlenme olarak PKK'yı havi, "bağımsız birleşik kürdistan'ı" hedefleyen, tek ve değişmez önder olarak Öcalan'ın kabul edildiği komplike bir yapılanmadır. PKK'dan KCK'ya geçişin toplumsal, siyasal ve örgütsel nedenleri söz konusudur. Evrilme süreci, beraberinde yeni bir form oluşturmuş ve içerisinde silahlı yapıyı da barındıran ancak siyasallaşmanın silahların gölgesinde olduğu ve demokrasinin retorik olarak ön plana çıkarıldığı bir yapı doğurmuştur. Yeni form ideolojik, sosyal, siyasal, ekonomik, savunma alanlarında örgütlenmiştir. Bu örgütlenmenin temelinde ise klasik terör örgütlenmelerinde var olan yukarıdan aşağı yapılanma yerine aşağıdan yukarıya "meclisleşme" yer almaktadır. Her ne kadar fikirsel anlamda aşağıdan yukarı meclisleşme öngörülmüş ise de pratik boyutuyla meclisleşme fikri hayata geçirilmiş ancak bu meclislerin hiç birisinde demokrasi hakim olmamıştır, "önderlik" tek ve kesin yetkili sorgulanamaz makam olarak hayat bulmuştur. Güneş'e (2018, s.306) göre "meclisleşme sistemi, halkın örgütsel politik ajanda ve siyasi tutuma göre hareket etmesini sağlarken siyasi sistemin de halk tabanındaki bu politik duruşa göre şekil almasını" sağlamıştır.

Bu haliyle KCK, Kürt siyasal hareketinin üzerinde Demokles'in kılıcı olarak sallanmaktadır. Varlığını demokratik çizgide bağımsız şekilde sürdürmek isteyen Kürt siyasal hareketinin KCK'nın baskı siyasetinden arındırılması gerekmektedir. KCK literatüründe, bu oluşumun fikri temellerinin radikal demokrasi anlayışına dayandığı iddia edilmiş olsa dahi, pratik boyutuyla KCK'nın genel ve yerel siyasileri baskılayıcı, emir ve talimat gönderen, yargılayan bir yapı olduğu ile ilgili örnekler

ulusal basın ve adli evraklarda yer almıştır.

2009 yılında DTP Grup Başkan Vekili Selahattin Demirtaş (Demirtaş, 2009) "DTP meşru muhatap iken ne diye çözüm için sürekli İmralı'yı işaret ediyor?" şeklindeki soruya, DTP'nin kendisini muhatap olarak görmekte olduğunu ancak DTP'nin silah sorununu çözecek merci olmadığını, PKK'nın DTP'den önce var olduğunu ve Dünyanın her yerinde örgütlü bir sisteminin bulunduğunu belirterek kendilerinin böylesi bir yapı üzerinde etki veya hakimiyet tesis edebilecek imkanlarının olmadığını vurgulayarak cevap vermiştir. Demirtaş'ın bu açıklaması çözüm veya görüşme süreçlerinde DTP ya da legal siyasi oluşumların edilgen pozisyonda kaldıklarını ikrar eden bir yaklaşımdır. Demirtaş'ın PKK üzerinde çözüm anlamında hakimiyet ya da yönlendirme etkilerinin olmadığını beyan etmesi bu alandaki sorunun bir boyutudur. Bununla beraber, PKK'nın ya da güncel haliyle KCK'nın siyasi parti üzerindeki etkisinin de belirtilmesi gerekmektedir. Bu dönemde DTP'nin PKK üzerinde yapısal bir etkisi olmayacağı bilinmekle beraber, PKK/KCK'nın parti üzerindeki etkisinin varlığı, doğrudan doğruya legal siyasi oluşumların, Kürt sorununun şiddet boyutunun çözümünde sahada varlık göstermelerini imkansız hale getirmektedir. Sonuç olarak Demirtaş'ın açıkladığı durum, örgütün çözüm süreçlerinde doğrudan aktör haline gelerek siyasal sistemin en önemli tartışma süjesi olan Kürt sorununun doğrudan muhataplığı noktasına evrildiğini göstermektedir. Demirtaş'ın Kürt siyasi tarihinde partisine en yüksek oyu kazandırdığı gerçeği dikkate alındığında, bu derece güçlü bir siyasi aktörün bile ne derece etki altında olduğu gerçeği görülecektir.

KCK'nın kontrolünde başlatılan sivil itaatsizlik eylemleri, hendek siyaseti, KCK asayiş uygulaması gibi hadiseler, şiddetin siyasallaşmada politik bir araç olarak kullanıldığını göstermektedir. PKK şiddeti, KCK'ya evrilmeden önceki süreçlerde, "zorun rolü" anlayışı çerçevesinde muhatap alınmak adına Kürtlere yahut devlete karşı kullanılmaktaydı. KCK ile beraber şiddetin

politik ajanda kapsamında, stratejik kullanıldığını söylemek mümkündür. Siyasal olan/olmayan iktidar ayrımının siyaset sosyolojisi bakımından önemi ortadadır. Siyasal alanda şahsi varlık göstermeyen ancak politikayı etkilemeye çalışan, etkileyen iktidar kümeleri siyasal olmayan iktidarlara olarak tanımlanmaktadır (Baykal, 2015, s. 182). KCK'da meclisleşme pratiği ve politik şiddeti araçsallaştıran formları ile siyasal olmayan iktidarın peşindedir.

KCK'nın sözleşmesi incelendiğinde yurttaşlık haklarından, askerlik ödevine kadar ancak bir devlet anayasasında düzenlenebilecek olan hususların ele alındığı ve paralel bir devlet yapısı öngördüğü bilinen bir gerçekliktir. Bunun yanı sıra radikal demokrasi sadece retorik olarak kullanılmakta ve Güneş (2018, s. 308)'e göre "yönetimsel anlamda KCK her ne kadar devlet modelini reddetse de yapısal olarak tek adama bağlı otokratik bir yönetimi" benimsemektedir. Bu durum ise Kürt siyasetini silahların gölgesinde sınırlı bir alana hapsedmekte, cendere içerisinde ilerleme göstermesini engellemektedir. KCK operasyonlarının yapılma zamanlamaları ve güvenlik güçlerinin hareket tarzları bakımından eleştirilecek bir çok noktası olmakla beraber, legal siyasetin demokratik rayında hareket edebilmesi için KCK vesayetinden siyasi partilerin kurtarılması gerekliliğinin de hayati öneme haiz olduğu unutulmamalıdır. Vesayet unsurlarının ortadan kaldırılması bir yandan adli sürecin doğru işletilmesine bağlıdır. Bu şekilde terör örgütü uzantılarının legal siyasi aktörler üzerindeki etkisi ortadan kaldırılacaktır. Diğer taraftan terör örgütünün bu operasyonları ajite etmemesi ve operasyonlar üzerinden oy devşirememesi için kamuoyu doğru bilgilendirilmeli ve basın yayın organları etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Kürt siyasallaşmasının legal siyasi düzlemde ilerleyebilmesi bu iki değişkenin doğru kullanılmasına bağ

Kaynaklar

Aslan, G. (2010, Temmuz 10). TC'nin PKK ile Görüşmeleri. Taraf Gazetesi.

Baykal, Ö. (2015). Siyaset. V. Bilgin, E. Yazıcı , & H. Arslan içinde,

- Sosyoloji: İnsan ve Toplum* (s. 177-194). Ankara: Binyıl Yayınevi.
- Cemal, H., ve Karayılan, M. (2009, Mayıs 20). Murat Karayılan ile Röportaj-‘Silahların susması için irade önemli’. 13 Aralık 2017 tarihinde <http://www.milliyet.com.tr/-font-color--navy--silahlar---font-iradeyle-susar/hasan-ce-mal/siyaset/siyasyazardetay/09.05.2009/1092680/default.htm> adresinden alındı.
- CNNTurk. (2014, Mayıs 29). PKK, Hüda-Par yöneticisini kaçırdı. 24 Aralık 2017 tarihinde www.cnntrk.com: <https://www.cnntrk.com/haber/turkiye/pkk-huda-par-yoneticisini-kacirdi> adresinden alındı.
- Demirtaş, S. (2009, Ekim 13). DTP Grup başkanvekili Selahattin Demirtaş Kürt Açılımını Değerlendirdi. 23 Aralık 2017 tarihinde <http://nasname.com/dtp-grup-baskanvekili-selahattin-demirtas-kurt-acilimini-degerlendirdi/> adresinden alındı.
- DHA. (2012, Nisan 20). ‘KCK Osman Baydemir’i ağılattı’. 22 Kasım 2017 tarihinde http://arsiv.dha.com.tr/kck-osman-baydemiri-aglatti_301705.html adresinden alındı.
- Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı. (2009, Mayıs 25). KCK İddianamesinin Tam Metni. 12 Aralık 2017 tarihinde <https://tr.scribd.com/document/16223666/KCK-İddianamesinin-tam-metni> adresinden alındı.
- Easton, D., ve Dennis, J. (1980). *Children in the Political System: Origins of Political Legitimacy*. Chicago: University of Chicago Press.
- Güller, M. A. (2011). *Hükümet-PKK Görüşmeleri*. İstanbul: Kaynak Yayınları
- Güneş, M. E. (2018). *Terör Örgütü Olarak PKK'nın Siyasallaşmasında KCK'nın Rolü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi . Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KADEK. (2002). *Apocu Dönüşüm Bildirgesi ve KADEK 1. Kongre Kararları*. Köln: Weşanen Serxwebun 120.

- KADEK. (2003). KADEK Genişletilmiş Yönetim Kurulu Toplantısı Tartışmaları. Belirtilmemiş: Azadi Matbaası.
- İLKHA. (2016, Ağustos 13). PKK Beytüşşebap'ta AK Parti yöneticisini öldürdü. 22 Aralık 2017 tarihinde <http://www.ilkha.com/haber/40439/pkk-beytussebapta-ak-parti-yoneticisini-oldurdu> adresinden alındı.
- İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 2012/159 (İstanbul CMK 250 ile Yetkili Mahkeme 2012).
- Ok, S. (1995). Parti Tarihi. Köln: Weşanen Serxwebun Yayınları.
- Öcalan, A. (2012). Demokratik Komünal Ekonomi. Behdinan: Abdullah Öcalan Sosyal Bilimler Akademisi.
- Öcalan, A. (2015). Demokratik Kurtuluş ve Özgür Yaşamı İnşa (İmralı Notları). Köln: Weşanen Mezopotamya Yayınları.
- Özcan, M. (2012). Terörün Matruşkası KCK. Ankara: Hayat Yayınları
- Putnam, R. D. (1988). Diplomacy and Domestic Politics: The Logic of Two-Level Games. *International Organization*, 42(3), 427-460.
- SDE. (2011). KCK Örgütlenme Modeli ve Amacı. Ankara: Staratejik Düşünce Enstitüsü.
- Timeturk. (2008, Eylül 16). PKK AK Parti'li yetkiliyi kaçırdı. 23 Aralık 2017 tarihinde <https://www.timeturk.com/tr/2008/09/16/pkk-ak-parti-li-yetkiliyi-kacirdi.html> adresinden alındı.